

2024. június 7. péntek – 5784. sziván 1. omer számolás 45. napja

www.frankel.hu

péntek kabalat sabbat 18:30 | gy. gy. 20:20 | szombat 10:00 | havdala: 21:40

78/2

erev SAVUOT kedd 18.30 | savuot I. napja szerda 10.00 | erev savuot II. napja szerda 18.30

savuot II. napja szerda 10.00 (MAZKIR)

BÁMIBDÁR

(IV. Mózes 1.1. – 4.20.)

בְּמִדְבָּר

Mózes zászlóaljakra szervezi a népet. Négy zászlóalj, mindegyikben három-három törzs jön létre, és készek a nagy útra, hogy elfoglalják az Ígéret Földjét. A szakaszban leírásra kerül még a leviták munkarendje a Szentély-szolgalatban.

a pusztában. Ez a címe a hetiszakasznak is. A könyv tudományos elnevezése Numeri, azaz számlálás, mert a népszámlálás kétszer is szerepel a kötetben. Mint a juhász, aki nagy vihar után megszámlálja nyáját, így az aggódó Örökkévaló a nagy tragédiák után megszámlálta Izrael gyermekeit, mennyien maradtak életben a pusztító járvány és más büntetések után. Izrael törzsei ugyanis most már fegyelmezett rendben a második év második hónapjában eljutottak Kánaán, az ígéret földjének határához. Már “csak” a honfoglalás volt hátra. És akkor tört ki a vihar. Példaként a kémek története, mikor tizenkét megfigyelő közül tíz az Egyiptomba, a szolgaság házába való visszafordulást javasolta, amiért is 40 év vándorlás következett és akik felnőttként látták Egyiptomot, a szolgaság országát, a hűséges Józsué és Káláv kivételével nem léphettek a Szent Földre. A Korách lázadás nyomán is elnyelt a föld 250 embert, majd a zúgolódók közül 14.700-an estek áldozatul a halálvésznek. Bileám a pogány próféta javaslatára a midjanita lányok erkölcselenséget hoztak a táborba, melynek járvány lett a büntetése. A nyakas nép még bűnbe sodorta Aront, Mirjamat, és Mózes is, aki vétkezett, mert a sziklára sújtott, ahelyett, hogy szólott volna hozzá. Így ők sem mehettek be az Ígéret Földjére, bár óriási feladatot teljesítettek a nép élén. Vigasz, hogy a könyv zárószidrái az új generációt a határon, a honfoglalás izgalmában mutatja be.

Bámidbár hetiszakasznak minden évben megelőzi Sávuoat ünnepét, amit a Tóraadás és az aratás vagy a zsengek ünnepének is nevezünk. A demokrácia elvei alapján sok szó esik a vallás és az állam különválasztásáról. Ezt az elvet nagy általánosságban nehezen valósíthatjuk meg a zsidó vallás esetében. Ugyanis legtöbb ünnepünk, de főleg a három zarándokünnep a zsidó nép történelmével és Erec Jiszraél mezőgazdaságával van kapcsolatban. Pészách nemcsak az egyiptomi kivonulás, hanem az első aratás ünnepe is. Szukkot a pusztában való 40 éves sátorlakást és a betakarítást ünnepli. Az előttünk álló Sávuoat pedig a Tóraadást és ugyanakkor az aratást és a zsengek napját örökíti meg. Vagyis Izrael történetét és országának életét ünnepeljük. Tehát ünnepeink nemcsak vallási, hanem nemzeti ünnepek is. Világi körök Sávuoat ünnepénél a mezőgazdasági tartalmat (aratás, zsengek) hangsúlyozzák ki, és vagy egyáltalán nem vagy alig említik az ünnephez kapcsolódó Tóra, illetve a Tízparancsolat átvételét jelentő emléknapot. Ez annál is inkább súlyos hiba, mert a Tóra nemcsak vallást jelent, hanem az egész emberiség nyugati kultúrájának alapját. És amit milliók tisztelnek más népeknél, kár és bűn azt éppen nekünk elhallgatnunk a “szent” világi felfogás alapján. A színáji kinyilatkoztatás elsősorban a Tízparancsolatra vonatkozik. De Mózes tovább folytatta a nép tanítását a Szináj-pusztában. Hetiszakasznak neve Bámidbár, ami annyit jelent: A pusztában. A szidra elsősorban Izrael népszámlálását írja le. Innen van a könyv nemzetközi neve: Numeri. Izraelnek 603.550 hús éven felüli férfia volt a pusztai vándorlás kezdetén. Külön vették számba a levitákat, akik felváltották az elsőszülötteket a papi hivatás gyakorlásában az aranyborjú imádása után. (Egyedül a leviták nem vettek részt a bálványimádásban. A leviták száma 22.273 volt. Mivel az elsőszülöttek száma 273 -al több volt, ezeknek meg kellett magukat “váltani” 5 sekellel. A megváltottakért összejött pénz Áháron főpapot és fiát illette. A Tóra nem véletlenül hangsúlyozta a hetiszakaszk első mondatában, hogy mind a népszámlálás, mind a mózesi tanítás a pusztában történt. Izrael a pusztában lett néppé miután megszabadult az egyiptomi civilizáció fizikai és szellemi szolgaságától. A pusztai jelentette a városi romlottságtól való mentességet, a pusztai sátor jelképe volt a tiszta egyszerűségnek és szerénységnek, szemben a városi házak elpuhultságra való nevelésével. Mikor Jeremiás próféta korholta Jeruzsálem romlottságát; így szólt: “Bár lenne otthonom a pusztában, hogy elhagyhassam népemet.” Ugyancsak Jeremiás emlékeztet a nép aranykorára, mikor ezt mondja: “Emlékezem ifjúságod szeretetére, mikor jöttél utánam a pusztában, a kietlen földön.” A Tórát nem kaphatta Izrael az egyiptomi városfalak és az ott uralkodó állatkultusz közepette. Csak a szabad ég alatt, a pusztában kiálthatta a nép: “megtesszük és meghallgatjuk” Legenda meséli, hogy Isten különböző népeknek ajánlotta a Tízparancsolatot. Az egyik nem fogadta el a “Ne ölj!” parancsolatot, a másik a “Ne lopj!” ígét, a harmadik a “Ne paráználkodj!” ot. Végül Izrael kéredezés nélkül “megtesszük” -kel reagált Isten felhívására. Egy másik legenda arról szól, hogy Isten a világot azzal a feltétellel teremtette, hogy tanítását, Tóráját elfogadják. Így a pusztában vándorló Izraelnek nem adta meg a választási lehetőséget, hanem mintegy kényszerítette a Tóra elfogadására. “És szólt Isten Mózeshez Szináj pusztájában” – így hangzik hetiszakaszkunk első mondata évről-évre Sávuoat ünnepekor halljuk a szót, és hitet teszünk a Tóra mellett, hogy a legenda szerint biztosítsuk a magunk és a világ fennmaradását. Izrael fennmaradásához szorosan kapcsolódik az a tény, hogy mi adtuk a világnak a Bibliát. Sávuoat ünnepe a nép és az Ország egybetartozásának is ünnepe. Tovább kell adnunk a nemzedékeknek, hogy az aratás és a zsengek ünnepén Izrael szellemi életét, a Biblia szellemét is ünnepeljük.

Új hónapot ünnepelhetünk, hiszen az előttünk álló Sábeszt már Sziván (סיון) hónapban ünnepelhetjük. A Biblia szerint Sziván az év harmadik hónapja, és a kilencedik Tisritől számítva. A hónap neve Eszter könyvében is említve van. Asszír nyelvben “Sivany” a hónap neve, ami az “erős napsütés idejét” jelenti. A Talmudban Savi-Laba a hónap elnevezése, ami Nlhav-Lava – lángba borult lávát jelent. Mások szerint a Sziv-Zivet, ragyogófényt jelent. Sziván csillagképe az Ikrek. Egyes magyarázatok szerint az ikertestvérek: Dávid király (születésnapja Sávuoat ünnepére esik) és a Messiás, aki Dávid leszármazottja lesz. Mások szerint az ikrek a Tóra és Izrael népe, akik egyesültek, miután az Örökkévaló a zsidó népnek adta a Tórát Sávuoat napján. Sziván mindig harminc napos. Sziván hónap főbb eseményei népünk hagyományai szerint: -Szivánban enyhült az esőzés az Özönvíz alkalmával. - Ezékielnek próféciája volt a fáraóról -Ebben a hónapban hunyt el Dávid király -A rómaiak ebben a hónapban végeztek ki több, rabbi Akiva csoportjához tartozó nagy zsidó bölcset A hónap nevével kapcsolatban érdemes még megjegyezni, hogy a Gezerben történt ásatások során előkerült egy mezőgazdasági kő luách, melyben Sziván hónap az “általános aratás” nevet viseli. Sziván hónapban történt események népünk hagyományai szerint: Sziván hó 1.: ezen a napon érkeztek Izrael fiai a Szináj hegy lábához. Sziván hó 3. 4. 5.: az elkülönítés három napja (“HÁGBÁLA”) a Tóra-adás előtt. Sziván hó 15. 16. 25.: ezeken a napokon nem lehet böjtölni, se “máspedolni” (gyászbeszédet mondani), mert e napokon nagy csodák történtek a Makabeusok korában (Megillat Táánit) Sziván hó 25.: az Ágádá leírása szerint ezen a napon végezték ki a rómaiak Rábán Simon ben Gámliélt, rabbi Jismáél ben Elisát és rabbi Chánánjá Sz’ gán Há-kohánimot. Sziván hó 27.: Chániná ben Trájdón mártírhalt halt a máglyán.

Kezdhethünk ismét készülödni, hiszen jövő hét kedden este 20:22-kor beköszönt következő ünnepünk Sávuoat. Ez az ünnep a Tóra adásának állít emléket, de mivel mint a többi zárandokünnep, ez is kapcsolatos a mezőgazdasággal, a termés zsengejének és az aratásnak napja is. Beborítjuk virággal otthonainkat és zsinagógáinkat, mert ahol a kinyilatkoztatás történt, a Szináj hegyén szintén nyíltak, bimbóztak, virultak a virágok. Másrészt a növények jelzik a természet zöldülését, megújulását, pompáját. Az első nap Mózes II. könyvéből a 19-es és 20-as fejezetet recitáljuk. Ezek leglényegesebb része a Tízparancsolat, melyet állva hallgathatnak meg a jelenlévők. Második nap Mózes V. könyvéből, a 14. fejezet 22. énekétől, a 16. fejezet 18. énekéig olvassuk a szent szöveget, amelyek a különböző mezőgazdasági törvényekről szól és a zárandokünnep felsorolásával foglalkozik. Az első nap Tóra olvasása előtt a XI. században élt Meir Nehorai, Worms és Mainz, Rajna menti városok előimádkozójának 90 soros versét az Akdamut-ot énekeljük el hagyományos dallammal. Szép, költői képpel kezdődik. Ha a föld, hegyek, völgyek író toll lenne, az égbolt papír, a vizek, a tenger, folyók, patakok mind tinta lenne, a világ lakosai íródeák volnának és éjjelnappal írnának, akkor sem tudnák I.-ten dicsőségét ábrázolni, szavakkal kifejezni, leírni. Sok templomban felolvassák ezen az ünnepen Ruth könyvét, mert dédanyja volt Dávid királynak, akinek születése és halálának napja ez időre esett. 150. zsoltárának emlékére 150 gyertyát is gyújtanak nagyobb templomokban. Sávuoat, a Tóra-adás ünnepe, Izraelben egy, a világ más részein, azaz a diaszpórában kétnapos ünnep. Sávuoat szó szerint a Hetek Ünnepe, mivel pontosan hét héttel van Peszách után, és egybecseng az ómer-számlálás 49 napját követő ötvenedik napjával. Innen a magyar „Pünkösöd” elnevezés; ez a görög „Pentakosion” = ötven szóból származik. Az ünnep imarendje, és minden előírása megegyezik a másik két zárandok-ünnepével, valamint a szombatra vonatkozó tilalmak, természetesen, erre a napra is vonatkoznak. Szokás Sávuoat éjszakáját ébren tölteni, és a Tórát tanulmányozni. Ez köt össze bennünket a Szináj hegyi Tóra-adás emlékével. Ilyenkor általában tejes ételeket esznek. Ennek a szokásnak folklorisztikus okai vannak. Az ünnep második napján Mázkirt mondunk.

Közelgő ünnepünkön, Sávuoatkor kerül felolvasásra Rúth könyve. A tekercset a második napi Tóra-olvasás előtt olvassuk fel. A könyv a moábita Rúth és anyósa, Naomi történetét beszéli el Moábból való visszatérésükön keresztül Rúth házasságkötéséig, illetve fiának megszületéséig, majd Dávid király nemzetségtáblájával zárul. A könyv rövidege ellenére is fontos helyet foglal el a zsidó hagyományban. A könyv rövid vázlata: 1. fejezet A bírák idejében, egy közelebről meg nem határozott júdabeli éhínség elől a bethlehemi Elimelek és családja – felesége, Naomi, két fia, Mahlon és Kiljon – Moádba vándorolnak. Elimelek halála után a két fiú elveszi a moábita Rúthot és Orpát. Tíz év múlva a két fiú is meghal, gyermektelenül. Az éhínség végén Naomi a visszatérés mellett dönt, menyeit pedig megpróbálja visszaküldeni saját családjaikhoz. Orpa visszafordul, Rúth azonban ezekkel a szavakkal utasítja vissza anyósa unszolását: „ahová te mégy, oda megyek, és ahol te megszállsz, ott szállok meg, néped az én népem, és Istened az én Istenem”. Bethlehembe érve Naomiról (Gyönyörűség) Mára (Keserűség) változtatja nevét. 2. fejezet Az árpaaratás kezdetén térnek vissza, Rúth megkéri anyósát, hadd mehessen mezgerélni (elhullott kalászatokat szedegetni, ami Izraelben a szegények előjoga volt). Rúth Boáz, Naomi rokonának földjére téved, ahol Boáz kéri, hogy ne menjen máshová, és anyósához való hűsége miatt a szolgálóival egyforma ellátásban és védelemben részesíti, Rúth pedig ottmaradt a búzaaratás végéig. 3. fejezet Mivel Boáz, mint közeli rokon, alkalmas a levirátusi házasságra, Naomi kiküldi Rúthot éjjel a mezőre, azzal, hogy feküdjön titokban Boáz lábaihoz, majd mikor felébred, figyelmeztesse erre a kötelezettségére, amit ő meg is tesz. Boáz beleegyezik, de felhívja figyelmét, hogy van egy még közelebbi rokon: „ha az megvált téged, jó, váltson meg; ha pedig nem akar téged megváltani, akkor én váltalak meg”. 4. fejezet Boáz a város vénei előtt beszél a másik rokonnal, aki a saját örökségét féltve lemond előjogairól, így hivatalosan is Boázé lesz Elimelek öröksége. Elveszi Rúthot, aki megszüli Obedet, aki a levirátusi törvények értelmében Mahlon fiának és örökösének, így Naomi unokájának is számít. A fejezet egy rövid nemzetségtáblával zárul, amiből kiderül, hogy Boáz Júda törzséből származik, Obed pedig Dávid király nagyapja.

HÍREK A VILÁGBÓL

Több ország vezetője közös nyilatkozatban felszólította a Hamászt, hogy fogadja el a legújabb tűzszüneti javaslatot. <https://bzsh.hu/2024/06/06/tobb-orszag-vezetoje-kozos-nyilatkozatban-felszolitotta-a-hamaszt-hogy-fogadja-el-a-legujabb-tuzszuneti-javaslatot/>

Hóstittek a soá alatt – Carl Lutz és a fiatal cionisták mentőakciója kiállítás és előadás. <https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/zsido-vilag/hostettek-a-soa-alatt-carl-lutz-es-a-fiatal-cionistak-mentoakcioja-kiallitas-es-eloadas>

A Magyar Nemzeti Galériában megrendezett tárlaton bemutatott, zömmel 1944-1947 között készült, a közönség számára máig szinte ismeretlen műegyüttes megcáfolja azt az állítást, hogy a háború után tabu övezte volna a holokausztról való beszédet – ez az egyik legfontosabb üzenete az „Így történt. <https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/a-haboru-utan-nem-volt-tabu-a-zsidok-elleni-nepirtasol-valo-kozbeszed>

Nemzedékekbe fog telni, ha egyáltalán lesz gyógyulás, mondta az Oscar-díjas amerikai-zsidó színész az október 7-i mézárulás egyik helyszínén. <https://akibic.hu/2024/06/03/michael-douglas-tamogato-latogatason-vesz-reszt-izraelben/>

Az Emírségek a palesztin vezetésről: „Mint Ali Baba és a 40 rabló”. <https://ujkelet.live/2024/06/06/az-emirsegek-a-palesztin-vezetesrol-mint-ali-baba-es-a-40-rablo/>

A “Fauda” alkotói filmet írnak az október 7-i eseményekről. <https://izraelinfo.com/2024/06/06/a-fauda-alkotoi-filmet-irnak-az-oktober-7-i-esemenyekrol/>

Antiszemitizmussal vádolják európai zsidó szervezetek Josep Borrellt. <https://hu.euronews.com/my-europe/2024/06/04/izrael-gaza-antiszemizmus-europai-zsido-szervezetek-josep-borrell-eu>

Izrael nyilvánosságra hozta kilenc, a gázai ENSZ-iskolában megölt palesztin fegyveres nevét. https://hvg.hu/vilag/20240606_izrael-nyilvanossagra-hozta-kilenc-a-gazai-ensz-iskolaban-megolt-palesztin-fegyveres-nevet?s=hk

Vezetőséget választott a Keresztény–Zsidó Tanács. <https://index.hu/belfold/2024/05/29/beke-keresztenyseg-zsido-egyhazi/>

Sheinbaum személyének „különlegessége” amellet, hogy nő, az, hogy anyai ágon zsidó származású, nagyszülei éppen a nácik elől menekülve Bulgáriából vándoroltak a katolikus többségű Mexikóba. <https://www.hetek.hu/cikkek/online/zsido-szarmazasu-not-valasztottak-mexiko-elnokeve>

Izrael javít a gázai foglyok fogva tartási körülményein. <https://bzsh.hu/2024/06/06/izrael-javit-a-gazai-foglyok-fogva-tartasi-korulmenyein/>

Konferencia Szegeden: Jogfosztás, deportálás, emlékezés. A magyar holokauszt 80 év távlatából. <https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/tudomany/konferencia-szegeden-jogfosztas-deportalas-emlekezés-a-magyar-holokauszt-80-ev-tavlatabol>

A libanoni siita Hezbollah milícia támadó drónja megsebesített tizenegy embert, egyiküket életveszélyesen Észak-Izraelben, a határhoz közeli, drúzok lakta Hurfis faluban – jelentette be az izraeli mentőszolgálat szerda este. <https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/eszakrol-libanoni-drontamadas-jeruzsalem-ben-zaszlotancoltatas>

A júniusi Limmud Nap témája az október 7-i terrortámadás, a háború és hatása a világ zsidó közösségeire lesz. <https://akibic.hu/2024/05/31/iden-jeruzsalem-ben-oktober-7-es-az-azt-koveto-haboru-a-limmud-nap-fokuszaban/>

Harcok a frontokon, a politikában és a túsokért. <https://ujkelet.live/2024/06/06/harcok-a-frontokon-a-politikaban-es-a-tuszokert/>

Az Alma utcai budai ortodox zsinagóga reneszánsza 2024-ben. <https://izraelinfo.com/2024/06/06/az-alma-utcai-budai-ortodox-zsinagoga-reneszansza-2024-ben/>

Sokkoló kijelentések: Irán támadni készül, ki akarja irtani Izrael népét. <https://www.atv.hu/kulfold/20240605/sokkolo-kijelentesek-iran-tamadni-keszul-ki-akarja-irtani-izrael-nepet>

Tetovált Hitlerrel és horogkereszttel a hátán indult a választáson a táti független jelölt. <https://telex.hu/belfold/2024/06/03/soltysiak-edina-tat-fuggetlen-onkormanyzati-kepviselo-jelolt-naci-tetovalas-horogkereszt-adolf-hitler>

Izrael elfogadja Joe Biden béketervét, bár vannak fenntartásai. https://nepszava.hu/3237607_izrael-egyedul-allamok-gazai-ovezet-haboru-hamasz

Nemzetközi Ifjúsági Program a Bálint Házban. <https://bzsh.hu/2024/06/05/nemzetkozi-ifjusagi-program-a-balint-hazban/>

Egy külföldi férfi megpróbálta felgyújtani magát Izrael bukaresti nagykövetsége előtt. <https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/izrael/egy-kulfoldi-ferfi-megprobalta-felgyujtani-magat-izrael-bukaresti-nagykovetsege-elott>

Izrael támadásokat hajtott végre palesztin célpontok, köztük egy iskolaépületben rejtőzött feltételezett iszlamista fegyveresek ellen a Gázai övezet középső részén egy katonai szóvivő csütörtöki közlése szerint. <https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/iskolaepuletet-ert-talalat-ott-rejtozkodo-hamaszosokat-tamadott-az-izraeli-hadsereg>

A Demokrata főszerkesztője Hamász-párti nyilatkozatot tett a TEV szerint. <https://akibic.hu/2024/06/04/feljelentette-bencsik-andrast-a-tett-es-vedelem-alapitvany/>

1 katona elesett a terroristák behatolását megakadályozó incidensben. <https://ujkelet.live/2024/06/06/1-katona-elesett-a-terroristak-behatolasat-megakadalyozo-incidensben/>

Sebesültek északon, erőszak a Jeruzsálem napi “zászlótáncoltató” felvonuláson. <https://izraelinfo.com/2024/06/05/sebesultek-eszakon-eroszak-a-jeruzsalem-napi-zaszlotancoltato-felvonulason/>

Hamász-parancsnokság lehetett egy Gázai övezeti iskola felső emeletén. <https://infostart.hu/kulfold/2024/06/06/hamasz-parancsnoksag-lehetett-egy-gazai-ovezeti-iskola-felso-emeleten>

Izraelben találták meg egy férfi holttestét, akiről eddig azt hitték, a Hamász fogságában van. https://hvg.hu/vilag/20240603_izrael-hamasz-haboru-dolev-jehud

Háromlépcsős izraeli béketervről tett bejelentést Joe Biden. https://nepszava.hu/3237513_izrael-hamasz-gazai-ovezet-haboru-beketerv-joe-biden